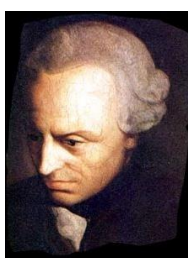

Rok 2019 (dvojvýročia)

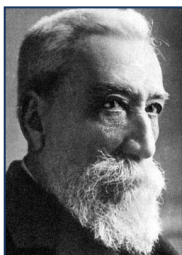
V roku 2019 budú mať okrúhle dvojvýročia narodenia i úmrtia (deliteľné piatimi) aj význačné osobnosti kultúrneho života v minulosti. Ponúkam podobenku, krátku charakteristiku a niekoľko myšlienok od tých, ktorí zanechali podnetný odkaz aj pre 21. stor.

Francesco PETRARCA (20.7.1304 – 19.7.1374), taliansky básnik, sa stal sa prorokom renesančného platonizmu i aristotelizmu. Literárnu činnosť striedal s politicko-diplomatickým poslaním. Svojou lyrikou zvýraznil nielen duševné rozpoloženie pozemskými citmi a oddanosťou k Bohu, ale ukázal aj dokonalú básnickú formu a brilantný latinský jazyk. Vnímal dôležitosť morálnej filozofie, ktorej hlavným záujmom má byť človek a jeho duchovné problémy (*O liekoch na šťastie a nešťastie, O nevedomosti, O samotárskom živote*). Stal sa trvalým symbolom humanistického prístupu (rétorika, poetika, história, morálna filozofia) k ľudským problémom. *Je bezpečnejšie pestovať dobrú a zbožnú vôľu než schopný a jasný intelekt. Predmetom vôle je dobro, predmetom intelektu pravda. Je lepšie chcieť dobro než poznať pravdu.*

Immanuel KANT (22.4.1724 – 12.2.1804), nemecký filozof, patril k najvzdelanejším ľuďom svojej doby. V roku 1770 získal katedru logiky a matematiky i titul riadneho profesora filozofie. Prednášal na univerzite etiku, estetiku, fyziku, geografiu, prirodzené právo, antropológiu, mechaniku, mineralógiu i dejiny prírodných vied. Analyzoval pôvod, rozsah a formy poznania i hranice ľudských poznávacích schopností. Vytvoril základy teórie poznania, rozhodovania a konania, estetického cítenia i účelnosti (*Kritika čistého rozumu, Kritika praktického rozumu, Kritika súdnosti*). *Tvrdím, že v každej jednotlivéj náuke o prírode možno nájsť iba toľko skutočnej vedy, koľko je v nej matematiky... Človek sa môže stať človekom len pomocou výchovy. Nie je ničím, len tým, čím ho výchova spraví... Dve veci naplňajú moju myseľ vždy novým a vzrušujúcim obdivom a hlbokou úctou, čím častejšie a vytrvalejšie sa nimi myslenie zaoberá – hviezdne nebo nado mnou a mravný zákon vo mne.*

Anatole FRANCE (16.4.1844 – 12.10.1924), vlastným menom Jacques THIBAUT, francúzsky spisovateľ, kritik a esejista ponúkal veľkorysú humanitu, závažnú i závažnú hlbokú ľudskosť. Mal rád vedu, filozofiu, staré rukopisy a holú pravdu. Sympatizoval aj s komunizmom a vyjadroval svoje ateistické presvedčenie. Bol vynikajúci rozprávač štýlovo vybrúsených románov a poviedok s historickými aj súdobými námetmi i výrazným filozofickým podtextom. Za svoje literárne diela získal Nobelovu cenu (1921) i členstvo (1896) vo Francúzskej akadémii. *Musíme odhaliť dve tajomstvá: treba vedieť poznávať a milovať. Veda a láska vytvárajú život... Nič nie je tak zodpovedné za staré dobré časy ako slabá pamäť.. Človek by sa nikdy nemal hanbiť priznať, že bol v nepráve, lebo inými slovami to znamená, že dnes je múdrejší ako bol včera.*

Norbert WIENER (26.11.1894 – 18.3.1964), americký matematik, položil teoretické základy kybernetiky. V knižke *Kybernetika alebo riadenie a prenos informácií v živom organizme a stroji* odhalil a formuloval zákonitosti pre systematické spracúvanie informácií. Objasnil podobnosť medzi systémom počítačích strojov a činnosťou nervovej sústavy. Ukázal význam princípu spätnej väzby pre systémy automatickej regulácie, spoznal dôležitú úlohu plnohodnotných informácií v organizovaných systémoch. Vedel, že poznanie súvisí s komunikáciou, moc s riadením a hodnotenie s etikou. *Samočinný počítač má práve takú hodnotu, akú kvalitu má človek, ktorý ho používa... Dajte človeku čo je ľudské a počítaču to, čo je strojové.*

Karl RAHNER (5.3.1904 – 30.3.1984), katolícky teológ, nemecký jezuita, bol oficiálny teológ na II. vatikánskom koncile (1962–1965). Zlúčil vernosť cirkvi s jej trvalou reformou. Prispel k zlatému fondu teológie 20. storočia (okolo 4000 odborných článkov, publikácií a kníh). Ľudský život vnímal v trvalej Božej prítomnosti. Spoznal anonymných kresťanov v tých, ktorí žijú plný kresťanský život aj bez príslušnosti k cirkvi. *Človek je konečná bytosť schopná Nekonečna... Človek vtedy najlepšie porozumie sebe, keď chápe ako možné sebavyslovenie Boha, ktoré sa stalo v Ježišovi Kristovi skutočnosťou...Môžeme byť lepší, pretože nemáme právo žiadať si lepší svet, keď nezačneme s polepšením vo vlastnom srdci.*

Systematické spomienky sú aj na to, aby nám ukazovali správny smer a pomáhali nám vykročiť s odhodlaním vpred – do neistej budúcnosti, ktorej základom je spoznaná minulosť.

(dmj)